

TISKOVINA

mladije

2

Poština plačana pri pošti
1128 Ljubljana

**Nacionalna agencija
programa MLADINA**

MOVIT

Trg Mladinskih delovnih brigad 12
1000 Ljubljana

tel.: 01/426 5269

fax.: 01/426 5273

e-mail:

program.mladina@mladina.movit.si

VSEBINA:

2. Bele strani »Bele knjige« v Sloveniji
4. Razpوتا mednarodnega prostovoljstva
7. Udeležba mladih v institucijah socialnega skrbitva
8. Prostovoljno delo v socialnem varstvu
10. Utrinki o življenju prostovoljcev v koprskem Kulturnem društvu Navdih!
11. Z morjem preko meja
13. Smeh se v vseh jezikih sliši enako
14. Brez skrbi, vsakršen strah je bil odveč
15. Pomembno iz Nacionalne agencije

*Tisoč je možnosti, tisoč ljudi,
tisoč dogodkov in tisoč luči!*

*Ni mej in ograda, ki branijo pred
tvojim korakom v zunanji svet.*

Neva Ravnik

*Razišči vse meje, ki nosiš jih zdaj,
stopi naprej, ne zri več nazaj!*

UVODNIK

Barbara Zupan Evropska prostovoljna služba, prostovoljno delo, aktivna udeležba, izkušnje, strahovi, osebna rast so rdeče niti druge številke Mladja. S prispevki smo želeli opozoriti ne samo na možnosti, ki jih program Mladina oziroma Evropska prostovoljna služba prinaša mladim in/ali organizacijam, ki za daljši čas gostijo prostovoljce iz tujine, ampak smo želeli opozoriti tudi na pomembnost prostovoljnega dela za družbo in posameznika v širšem smislu. Avtorji prispevkov so ljudje, ki na področju prostovoljnega in/ali mladinskega dela delujejo že dalj časa, in mladi, ki so svoj vsak dan »prekinili« za nekaj mesecev in se odpravili novemu naproti.

Prekiniti ali nadgraditi svoj vsakdan, svoje znanje in izkušnje? Odgovor boste morda našli ob prebiranju prispevkov v tej številki Mladja.

KOLOFON:

Založnik:
Nacionalna agencija programa
MLADINA, MOVIT

Odgovornik urednik: Janez Škulj

Glavna urednica: Barbara Zupan

Lektorica: Katja Dragar

Oblikovanje in priprava za tisk:
EPSIT d.o.o.

Tisk: Ribič Martin s.p.

Naslov uredništva:
NA progama Mladina, MOVIT
Trg Mladinskih delovnih brigad 12
1000 Ljubljana
E-pošta:
program.mladina@mladina.movit.si
Tel.: 01/426 52 69
Fax.: 01/426 52 73

ISSN: 1580-805X

Publikacija ni namenjena prodaji!

Mnenja in stališča
izražena v tej publikaciji
ne izražajo nujno tudi mnenja in
stališča Evropske komisije oziroma
Nacionalne agencije programa
Mladina.

Narejeno s podporo Evropske
komisije in Urada RS za mladino
pri Ministrstvu RS za znanost,
šolstvo in šport.

MAJ 2002

Bele strani »Bele knjige« v Sloveniji

Janez Škulj

V novembru 2001 je Evropska komisija objavila »Belo knjigo: Nova spodbuda za evropsko mladino«¹, s katero je določila nekaj osnovnih vsebin mladinske politike na evropski ravni ter začrtala usmeritve in določila instrumentarij sodelovanja na področju mladinske politike v Evropski skupnosti. V to sodelovanje naj bi se vključevale tudi države kandidatke za članstvo.

Pomen »Bele knjige« za Slovenijo

Ker v Sloveniji nimamo lastnih temeljnih definicij, ki bi definirale mladinsko delo in mladinsko politiko, je besedilo Bele knjige dobra opora za razmislek o ciljih, ki naj bi jih mladinska politika dosegla v Sloveniji.

V Sloveniji že (pre)dolgo nastaja dokument, s katerim bi najpomembnejši akterji na področju mladine začrtali področje mladinske politike ter njenegega – morda najpomembnejšega instrumenta – mladinskega dela. Prvi koraki so bili storjeni v letu 1993, vendar ta dokument še vedno ni sprejet. Objava Bele knjige je lahko spodbuda, da končno pridemo do definicij in usmeritev, ki bodo – upajmo – sprejeti z največjim družbenim konsenzom. Definicije in usmeritve pa bodo potrebne, kajti Bela knjiga uvaja tudi institucionalizacijo sodelovanja med državami članicami EU (in kolikor je mogoče tudi z državami kandidatkami za članstvo) na področju mladine. Tako imenovana »odprta metoda koordinacije« bo od sodelujo-

čih držav zahtevala, da v okviru posamezne vsebine same določijo cilje svojega razvoja, skupaj pa bo potekal nadzor nad doseganjem zastavljenih ciljev in primerjavo rezultatov.

Nastajanje Bele knjige ni potekalo brez udeležbe Slovenije. Na posvetovanjih, ki so trajala dobri dve leti, so sodelovale tudi slovenske mladinske organizacije s pomočjo svojih mednarodnih organizacij ter Mladinski svet Slovenije. Sodeloval je tudi Urad RS za mladino, vendar v manjšem obsegu kot države članice. Pri tem pa se poraja vprašanje, koliko so prispevki udeležencev iz Slovenije temeljili na razpravah v Sloveniji.

Premalo ali preveč

Odzivi na besedilo Bele knjige so različni. Veliko jih meni, da besedilo ni dovolj odmevno in da velikokrat ne dosega že doseženega v marsikateri evropski državi. Vseeno se je potrebno zavedati, da gre za prvo besedilo o evropski mladinski politiki na sploh v okviru Evropske skupnosti.

»Bela knjiga« vzpostavlja mladinsko politiko kot samostojno področje, ki je po svoji vse-

Program MLADINA zagotavlja podporo projektom mladinskih izmenjav, Evropske prostovoljne službe in nekaterih drugih projektov, pri čemer je osnovno izhodišče, da vsak projekt izhaja iz obstoječe skupine mladih ali potreb lokalne skupnosti v zelo konkretnem lokalnem okolju. Učinki projektov naj bi bili usmerjeni v skupino mladih in v lokalno okolje.

bini omejeno, vendar enakovredno ostalim političnim področjem. Mladinska politika tako ni neposredno nadaljevanje politike na področju izobraževanja, socialnih zadev, zaposlovanja, kulture ali na drugih področjih, je pa lahko njihovo pomembno dopolnilo, seveda z drugačnimi pristopi in z drugačnimi neposrednimi cilji. Z vzpostavitvijo področja mladinske politike kot samostojnega področja Bela knjiga zahteva tudi primerno mladinsko dimenzijo v drugih politikah. S tem je vzpostavljena vertikala (mladinska politika kot samostojno področje) in horizontala (mladinske dimenzije v drugih politikah).

Ne gre izpustiti tudi drugega pomembnega dosežka; to je sprejetje sodelovanja z ome-

¹ White paper: A new impetus for European youth

ski prostovoljni službi je morda najbolj tipičen primer takšne možnosti.

In Slovenija?

Morda je za širši krog ljudi v Sloveniji najpomembnejše sporočilo Bele knjige, da mladinska politika ni niti (samo) organiziran prosti čas, niti ne ponu-

Program MLADINA je mogoče uporabiti kot enega izmed virov finančne podpore za dodatno, a vseeno pomembno, finančno podporo za razvoj lokalnih mladinskih politik. Aktivna vloga mladih, ki je prisotna od snovanja ideje in izdelave prošnje za sprejem projekta do njegovega zaključka je del vsebine »participacije«.

janje odgovorov na vse izzive in probleme, s katerimi se srečuje mlada oseba v današnji družbi.

Bela knjiga deli odgovornost za izvajanje mladinske politike na različne ravni. Začenja z evropsko ravno, toda poudarja tudi pomembnost na nacionalnih, regionalnih in lokalnih ravneh. Za mladinsko politiko v Sloveniji je morda ključno vprašanje bodočega razvoja na področju mladinske politike ravno vprašanje pristojnosti (in obveznosti) na lokalnih in – jutri – na regionalnih ravneh. »Participacija« se začne v lokalnem okolju, v katerem živimo. V tem okolju naj bi dajala tudi največ učinkov za mladega posameznika. Tudi preprečevanje izključenosti je najpomembnejše ravno v lokalnem okolju, kajti čeprav je lahko nek problem označen kot slovenski problem, so posledice najbolj ob-

čutene v konkretnem lokalnem okolju.

Za Slovenijo v tem trenutku je očitno, da nacionalna raven še vedno ostaja poglavitni spodbujevalec in pomemben stalni vir javne podpore za mladinsko delo tudi na lokalnih ravneh. Že kratek pregled struktur v slovenskih občinskih upravah, ki so namenjene neposredno mladim, pove, da – razen izjem v nekaterih občinah – lahko govorimo o nerazvitosti. Čas je, da nacionalna raven začne dialog z lokalnimi ravnemi, pri tem pa lahko vzamemo za izhodišča vsaj prve tri vsebine, tako kot jih določa Bela knjiga: participacija mladih, informiranje mladih in prostovoljno delo med mladimi. V maju 2002 pričakujemo izid slovenskega besedila Bele knjige, ki je lahko odlična iztočnica.

Nacionalna raven bi – na primer – morala poskrbeti, da področje mladinskega dela in mladinske politike dobi ustrezen zakonski okvir, v katerem – morda sledeč delitvi pristojnosti in obveznosti na področju vzgoje in izobraževanja – bi poskrbeli za subsidiarnost tudi na tem področju. Vključno s soodgovornostjo lokalnih skupnosti, da v svojih okvirih in glede na lastne potrebe (potrebe mladih v njeni skupnosti) zagotovijo pregleden vsebinski in finančni okvir za razvoj mladinskega dela. Takšna pričakovanja do razvoja na ravneh lokalnih skupnosti zelo hitro zadenejo ob zmožnosti slovenskih občin, toda tudi to je eno izmed vprašanj, na katerega ne moremo odgovoriti v okviru mladinske politike.

Vloga programa MLADINA

Program MLADINA je v Beli knjigi opredeljen kot poglaviti instrument za doseganje ciljev, kot jih določa Bela knjiga na evropski ravni. Pričakujemo lahko, da bodo vsebine, ki jih opredeljuje Bela knjiga, postale prednostne vsebine pri selekciji projektov in s tem pridobitvijo finančne podpore iz programa.

Razpotja mednarodnega prostovoljstva

Pogosto se mi zgodi, da moram tujim obiskovalcem, navdušenim nad razvojem prostovoljnega dela v Sloveniji, prijazno razložiti, da do položaja, ki ga prostovoljno delo ima v Sloveniji, nismo prišli zgolj v zadnjih nekaj več kot desetih letih, odkar smo se poslovili od prejšnjih časov in pričeli novo štetje. To, kar je prostovoljno delo danes v Sloveniji, je rezultat tradicije, potreb v družbi, sledenja trendov v tujini ter bolj ali manj posrečenih intervencij države.

Boštjan Kovačec:

Slovenija v pogledu razvoja prostovoljnega dela ni kaj dosti drugačna od drugih družb: prostovoljno delo je prisotno ves čas, le oblike, ki jih zajema, ter poudarek na motivaciji posameznika, da daruje svoje delo v skupno dobro, se stalno prilagaja potrebam novega časa.

S tradicijo smo torej lahko kar zadovoljni in isto velja za trenutno stanje. Optimizem načeloma ne škodi, kakšnih posebno alarmantnih podatkov pa prav tako ni na razpolago saj obsežnih raziskav o volonterstvu v Sloveniji ni. K zadovoljstvu lahko dodamo tudi nekaj malega zaskrbljenosti za-

radi nizke vidnosti in statusa prostovoljnega dela v družbi, zaradi premalo zakonske in finančne podpore ter slabe umeščenosti v sistem formalnega in neformalnega izobraževanja. Za ilustracijo naj navedem primer običajne situacije na Voluntariatu, od koder izhajajo moje izkušnje in s stališča katerega pišem ta članek. Kar pogosta praksa je že postala, da se mladi prostovoljci odločijo odpotovati v katero od bolj eksotičnih držav, kjer se nato skupaj z lokalnim prebivalstvom spopadajo na primer s problemom zagotavljanja pitne vode. Programi so na razpolago, prostovoljcev pa tudi ne zmanjka zlahka.

Tukaj pa se stvar zaplete na več nivojih. Na grobo lahko prostovoljce razdelimo v dve skupini: v tiste, ki so bolj zaželeni, in jih država izdatno finančno podpira ter tiste, ki so deležni bolj ali manj zgolj moralne podpore, odvisno pač od ciljne države ter ciljev programa, v katerega se vključijo. Po vrnitvi je potencial prostovoljca, s katerim bi lahko deloval kot katalizator v svojem lastnem okolju, izkoriščen bolj po pomoti in ne kot posledica sistematičnih prizadevanj za širje-

nje vedenja o drugih družbah ter njihovih odzivih na globalne probleme. Na drugi strani nove spretnosti, znanja in komunikacijske veščine, ki si jih prostovoljci naberejo, na trgu delovne sile niso dovolj cenjeni, pa čeprav obstaja naraščajoča potreba po hitro prilagodljivi delovni sili z visoko razviti komunikacijskimi veščinami ter širšim razumevanjem globalnih izzivov, s katerimi se srečuje svet. Vsaj del naraščajoče popularnosti raznih oblik mednarodnega prostovoljnega dela gre pripisati motiviranosti mladih, ki v njem vidijo drugačen način učenja tujih jezikov, kot so ga vajeni v šoli. Skupaj z dobrim poznavanjem informacijske tehnologije pa ti »stranski« učinki tvorijo štiri najpomembnejše veščine, ki so jih mladi v raziskavi Evrobarometra navedli kot potrebne pri iskanju dobre zaposlitve.

Spremembam motivacije prostovoljcev, tehnologije ter potrebami raznih družbenih skupin se prilagajajo tudi modeli organiziranosti mednarodnega prostovoljnega dela. Identificiramo lahko vsaj štiri modele, ki imajo različne zgodovinske poti, po katerih so se razvijali. Kot prvega velja omeniti model, katerega glavno gonilo je osebni razvoj predvsem mladih posameznikov iz pošiljalne nacije. Posebej se je ta model razvijal v državah, ki so obvladovala velika področja in katerih imperij je potreboval poznavanje specifičnih situacij v oddaljenih kolonijah. Seveda lahko v skoraj vsakem modelu najdemo vsaj nekatere elemente osebnostnega razvoja prostovoljcev. Naslednji model vključuje elemente razsvetljevanja oziroma promoviranja določenih ideologij med prebivalstvom gostiteljske države. V najbolj enostavni formi lahko ta model enačimo z misionarstvom, toda z vključitvijo promocije določenih kulturnih ali socialnih oblik pa se ta model razširi tudi na druge oblike. V humanizmu, ideji soli-

darnosti in vizionarskih političnih prepričanjih izvirajočih iz izkušnje uničenja, ki se je zgodil v obeh svetovnih vojnah, se je v prvi polovici prejšnjega stoletja razvil model, ki promovira nov svetovni red ter se je ujemal z idejami Lige narodov ter kasneje OZN. Organizacije tega modela se od prejšnjega ločijo predvsem po zavračanju dominacije kapitalizma zahodnega sveta. Volunterstvo v razvoju je model, ki se je osredotočil na vlogo prostovoljstva kot mehanizma za razvojno pomoč revnim in državam v razvoju. Kar nekaj organizacij se je iz drugih modelov skozi leta preobrazilo v razvojne agencije, ki delujejo preko prostovoljcev. S fokusiranjem pozornosti na vpliv, ki ga imajo prostovoljci na razvoj gostiteljskih držav so dobile dostop tudi do mnogo večjega deleža virov za svoje delovanje.

Poleg zgornje delitve nam pride prav tudi delitev na dva nasprotujoča si pristopa v definiranju ciljev prostovoljnega dela: pri pravem je poudarek na rezultatu medtem ko drugi vidi poanto predvsem v procesu oziroma v načinu. V realnosti se ta dvojnost čuti na številnih nivojih kot na primer v nasprotju narave izmenjave, ki je prisotna pri prostovoljstvu proti plačanemu delu, v nasprotju med samim procesom prostovoljnega dela in njegovimi rezultati, v razmerju med osebnostnimi kvaliteta prostovoljca proti njegovi strokovnosti in izkušnosti. Na razmerja med posameznimi elementi vpliva okolje, v katerem se delo izvaja. Za primer, trenutno navdušenje nad merjenjem rezultatov in dometa prostovoljnega dela se kaže v usmerjenosti volonterskih programov k doseganju otipljivih in merljivih rezultatov, čemur smo v Sloveniji trenutno priča predvsem na področju prostovoljnega dela na socialnem področju.

Na drugi strani je proces priključevanja Evropski skupnosti na področju prostovoljnega de-

la mladih dal za rezultat uvažanje novih programov, ki so usmerjeni predvsem v spodbujanje izmenjav s petnajsterico ter državami kandidatkami za članstvo, za kar je namenjeno nekajkrat več denarja iz javnih virov kakor za vse ostale programe na področju mednarodnega prostovoljnega dela skupaj. Programi so kombinacija vsaj dveh modelov: medtem ko je na ravni prostovoljca glavna motivacija pridobivanje izkušenj v evropskem prostoru, je na ravni programa glavni cilj širitev evropske ideje, pa naj to pomeni karkoli že. Seveda širitev določenih idej preko volonterskih programov v našem okolju ni nekaj novega. Briga-

---

Razvoj modelov prostovoljstva, ki naj bodo učinkoviti v naši družbi, bo moral temeljiti predvsem na upoštevanju globalnih trendov ter naše tradicije prostovoljnega dela ter potreb v naši družbi, na katere bi se naj z volonterskimi programi odzivali. Za dolgoročen uspeh programov pa je izjemnega pomena upoštevati tudi okolje, v katerega bomo prostovoljce pošiljali, torej se posloviti od programskega mišljenja in pričeti razmišljati projektno, torej tako kot uporabnika razumeti tudi gostiteljsko lokalno skupnost in prostovoljca samega, obenem pa zagotoviti koristno izrabo potenciala prostovoljcev po vrnitvi nazaj domov.

dirji so v času mladinskih delovnih akcij poleg gradnje ceste bratstva in enotnosti vsaj s tolikšno vnemo gradili tudi samo bratstvo in enotnost med narodi v bivši Jugoslaviji. V devetdesetih smo bili priče močne podpore države idejam solidarnosti in spodbujanju strpnosti preko mednarodnih prostovoljnih delovnih taborov. Seveda so težnje vladajoče elite, da preko volonterskih programov širijo določene poglede povsem legitimne, bi pa bilo pričakovati od samega volonterskega sektorja več iniciative pri lobiranju za programe, ki bi bili usmerjeni predvsem v reševanje problemov, ki bi jih identificirale nevladne organizacije kot prioritete za kontinuiran razvoj prostovoljnega dela.

Očitno je, da do danes država ni imela interesa do oblikovanja nacionalnih shem za prostovoljno delo z namenom reševanja problema brezposelnosti ali kot dopolnilo k formalnemu izobraževanju, niti ni na vidiku predlogov za programe, ki bi nadomestili civilno službo po njeni odpravi. Prav tako ni jasnega odgovora na kakšen način bi uvedbe državnih shem ali celo vladnih agencij za prostovoljno delo vplivale na same programe in na njihove cilje, saj ne gre pričakovati, da bi se vladajoča politična opcija odrekla določenemu vplivu, ki ga lahko ima preko takšnih programov na ciljne skupine.

Preden se ozremo v čarobno kroglo prihodnosti, se vprašajmo, kakšne izzive postavlja pred razne modele. Gotovo ima določeno prihodnost model osebnostnega razvoja predvsem mladih prostovoljcev. Vendar se programi, ki jih lahko uvrstimo v ta model, srečujejo z novim izzivom. Sodobne komunikacijske tehnologije, cenejše potovanje ter globalizacija sta odprli možnost direktne komu-

nikacije med potencialnim prostovoljcem ter gostiteljskimi organizacijami po vsem svetu. Medtem ko je bila do sedaj institucionalna podpora nuja, imajo posamezniki, ki bi se radi vključili v programe kjerkoli na svetu, na voljo mnogo več možnosti, da svoje želje uresničijo sami. Iz tega izhajajoč je vznemirljiv model individualiziranih programov, ki bodo gotovo bistveno vplivali na oblike volonterstva v prihodnje.

Po koncu hladne vojne so se programi, ki pripadajo modelu »razsvetljevanja«, prelevili iz oblik, ki bi jih lahko označili kot direktno imperialistične, v oblike s poudarkom na komercialnem izkoriščanju. Tako smo bili priča rasti predvsem multinacionalnih organizacij, ki se sedaj bolj kot na samo idejo antikapitalizma ali antikomunizma osredotočajo na komercializirane oblike razvojne pomoči, kar poraja zanimiva vprašanja v zvezi s poslanstvom takšnih volonterskih programov. Na drugi strani organizacije, ki so blizu idejam OZN, doživljajo podobno krizo identitete ter ponovno vrednotenje lastnega poslanstva in iščejo načine, kako na novo umestiti svoje cilje v nov svetovni red. Pred zadnji model, ki vidi svojo vlogo predvsem v razvojni pomoči, se postavlja zahtevno vprašanje, ali ne obstajajo boljši načini za doseganje razvojnih ciljev. Ne upoštevajmo specifičnosti izmenjave izkušenj in znanj, ki je lastno prostovoljstvu, se položaj prostovoljcev v državah v razvoju enostavno primerja s ceneno lokalno delovno silo ter rezultati, ki jih dosegajo v primerjavi z visoko usposobljenimi eksperti. Na evropski ravni je bilo nekaj poskusov redefiniranja tega modela primarno v aktivnost za zagotavljanje usposabljanje delovne sile za države v razvoju, ki pa so se ponovno ujeli v zanko volonterstva kot poceni delovne sile. Kot možni izhod se ponujajo programi Jug-Jug ter poudarjena vloga prostovoljstva kot na-

čina prenosa znanj in spretnosti na lokalno prebivalstvo.

Zgornje izzive lahko strnemo v dve osnovni vprašanji. V kakšni meri prostovoljstvo še izpolnjuje pričakovanja pošiljajoče strani predvsem v smislu doseganja zaželenih ciljev ter v kolikšni meri je prostovoljstvo še odgovor na potrebe in vrednote, iz katerih so se razni modeli razvili?

Upoštevajmo dejstvo, da kot osnovni cilj modela osebnostnega razvoja nista kvaliteta opravljenega dela niti vpliv in doseg volonterskega programa v lokalni skupnosti, ima ta model dokaj gotovo prihodnost. Ti programi lahko imajo razna ideološka ozadja ter bodo še nekaj časa izpolnjevali pričakovanja določenega kroga posameznikov ter političnih opcij. Dober razlog za izdatno podporo države je gotovo trajna in naraščajoča potreba vsake države po visoko usposobljeni delovni sili z določenimi osebnostnimi lastnostmi in izkušnjami. Gotovo pa bo na njega vplivala dostopnost cenejših alternativnih metod, ki zagotavljajo doseganje istih ciljev.

Organizacije, ki so si svoje mesto našle v razvojni pomoči tretjemu svetu, bodo pri redefiniranju svojega poslanstva iskale rešitve predvsem znotraj obstoječih nasprotij na eni strani med organizacijami, ki poudarjajo rezultate, in na drugi strani tistimi, ki vidijo večjo pomembnost v samem procesu, ter paralelno polarizacijo med temi, ki jim je sama dvostranska izmenjava in iz nje izhajajoča globalna zavest pomembnejša od enostranske naravnane pomoči.

Gotovo se bomo v zahodnem svetu morali na novo umestiti v razmerju do na novo nastajajočih oblik prostovoljnega dela, ki izhajajo iz tradicij drugih delov sveta. Doživeli bomo relativen upad pomembnosti in vpliva zahodnih oblik prostovoljstva predvsem na nivoju razvojne pomoči tretjemu svetu. Morda bodo nekateri programi povsem usahnili, medtem ko se bodo na no-

vo pojavljali drugačni modeli predvsem v državah z omejeno tradicijo razvojne pomoči. Hkrati se bo manjšalo število posameznikov, ki bi se v prostovoljno delo vključevali zaradi splošne želje po prostovoljnem delu, višal pa se bo dotok prostovoljcev, ki se bodo odzivali na konkretne globalne probleme ali na konkretne politične situacije. V okolju globalnega kapitalizma se bodo razvijale nove oblike, ki bodo za razliko od obstoječih posamezniku omogočale bolj usmerjene odzive posameznikov. V skrajni situaciji bodo nekatere organizacije povsem prenehale izmenjevati prostovoljce zaradi dveh sočasnih vendar nepovezanih vzrokov. Na eni strani se bo višal vpliv lokalnih odgovorov na probleme, ki bodo bolj umeščeni v sistem lokalnih vrednot, na drugi strani pa se bodo v kontekstu globalne ekonomije razvijali novi komercialni mehanizmi znotraj trga delovne sile, ki bodo ponujali primerljive rezultate.

V Sloveniji in drugih tranzicijskih državah, ki počasi postajajo donatorke, se bomo znašli v posebnem položaju, ko šele prevzemamo določene zahodne oblike mednarodnih prostovoljskih programov, pa se bomo obenem morali odzivati na zgoraj naštet trende. Razvoj modelov prostovoljstva, ki naj bodo učinkoviti v naši družbi, bo moral temeljiti predvsem na upoštevanju globalnih trendov ter naše tradicije prostovoljnega dela ter potreb v naši družbi, na katere bi se naj z volonterskimi programi odzivali. Za dolgoročen uspeh programov pa je izjemnega pomena upoštevati tudi okolje, v katerega bomo prostovoljce pošiljali, torej se posloviti od programskega mišljenja in pričeti razmišljati projektno, torej tako kot uporabnika razumeti tudi gostiteljsko lokalno skupnost in prostovoljca samega, obenem pa zagotoviti koristno izrabo potenciala prostovoljcev po vrnitvi nazaj domov.

Udeležba mladih v institucijah socialnega skrbstva

Hayo de Vries:

Prispevek je prevod prispevka Hayo de Vries-a, objavljen v reviji Coyote, ki jo izdaja Svet Evrope in Evropska komisija v okviru partnerskega sodelovanja na področju mladine z namenom, da se okrepi sodelovanje na področju mladinskega usposabljanja.

Uvod

V letu 2000 sem se entuziastično lotil raziskave in primerjalne analize o sodelovanju mladih uporabnikov v programih socialnega skrbstva v Avstriji in na Nizozemskem. Sodelovanje uporabnika in sektorja za socialno skrbstvo v obliki strukturnega in rednega sodelovanja vidim namreč kot način za oblikovanje politike in metodologije sektorja socialnega skrbstva. Ta sektor naj bi v moderni državi, ki zagotavlja blaginjo, imel pomembno vlogo pri preprečevanju in zmanjševanju procesa družbenega izključevanja mladih in do neke mere tudi njihovih družin.

Raziskava je bila del mojega študija kot tudi projekt v okviru programa Mladina – Vložek v prihodnost. V letu 1999/2000 sem vpisal magistrski študij Komparativnih evropskih socialnih študij v Maastrichtu na Nizozemskem, projekt Vložek v prihodnost pa je bil nadgradnja izkušnje, ki sem jih pridobil kot prostovoljec na projektu, katerega cilj je bila podpora mladim in drugim v lokalni skupnosti na poti njihovega profesionalnega in/ali osebnega razvoja. Projekt Vložek v prihodnost je bila torej raziskava tistega, kar sem se v letu 1997/1998 naučil v Veliki Britaniji. Pisal sem nalogo o participaciji mladih v institucijah socialnega varstva. Kljub temu da naloga ni bila sprejeta, sem pri-

Spodbujanje mladih in možnost, da sodelujejo pri zadevah, ki se nanašajo na njih, je pomemben cilj usposabljanj na področju evropskega mladinskega dela. Pomembno pa je tudi za socialne in mladinske delavce pri zmanjševanju družbenega izključevanja. S pomočjo dveh akcij programa Mladina – Evropske prostovoljne službe in Vložka v prihodnost – in kasneje tudi v okviru univerzitetnega študija, je avtor tega članka izvedel raziskavo o aktivni udeležbi mladih v programih socialnega skrbstva.

šel do številnih zanimivih informacij.

Raziskava je potekala v obliki delavnic in razgovorov s skupaj več kot 40-imi mladimi uporabniki in 25-imi strokovnimi delavci iz različnih organizacij, različnih ravni delovanja ter področij v sektorju socialnega varstva. Vključene so bile regionalne in lokalne stanovanjske skupine, vzgojno-varstvene ustanove in podobne organizacije iz Dordrechta (Nizozemska) in Dunaja (Avstrija). Namen teh ustanov je dajati mladim podporo, da lažje ali uspešneje sprejemajo izzive svojega življenja. Mladi tja prihajajo iz zelo različnih krajev in oblikujejo zelo heterogene skupine. Prav tako so zelo različne tudi njihove težave. Največkrat omenjeni so bili problemi v družini ali osebni problemi, torej od socialnih do čustvenih težav mladih. Mladi so bili žrtve ali pa povzročitelji problemov. Njihova starost se je gibala od 9 do 21 let. Skoraj 55 odstotkov mladih je v teh ustanovah preživelo vsaj tri leta (nekateri pa celo vse življenje). Večina je živela na vsaj treh različnih krajih in se srečevala s številnimi socialnimi pedagogi, vzgojitelji in pomočniki oziroma so že pravi strokovnjaki teh institucij.

Članek se osredotoča na nekatere izstopajoče poglede na aktivno participacijo mladih v institucijah socialnega varstva. Vse skupaj izgleda tako, kot da bi dis-

harmonija v socialnem varstvu upočasnila proces spodbujanja udeležbe mladih pri tem. V članku iščem možne razloge in povzemam možne pristope k tem razlogom.

Zakaj udeležba mladih uporabnikov?

Participacija mladih pri socialnem skrbstvu je zame, kakor tudi za naraščajoče število drugih, nujna. Gre za kompleksen pojav, vključujoč tako kompetence mlade osebe, lokalno in nacionalno mladinsko politiko, metodologijo vzgoje in izobraževanja kot tudi za organizacijsko kulturo socialno varstvenih institucij. Pomembni so tudi socialna pedagogika, sociologija in mednarodni ter nacionalni pravni okviri. In povsod lahko najdemo vsaj manjša namigovanja na to, da je posameznikova participacija pri socialnem varstvu pomembna.

Nadaljnje poglobljanje nam predoči pomembnost politične in družbene participacije mladih. Iz socialno-pedagoškega vidika je to lahko dodaten način, ki lahko prispeva k zmanjševanju ranljivosti mladih. Z aktivno udeležbo se mladi naučijo določenih veščin in sposobnosti. Te so lahko pomembne pri reševanju morebitnih socialnih ali čustvenih problemov.

Tudi s pravnega vidika imajo mladi pravico do udeležbe, kar je razvidno iz številnih mednarodnih in nacionalnih zakonodaj po

Evropi. Konvencija Združenih narodov o pravicah otrok je eden od dobrih primerov. Konec koncev udeležba mladih lahko le izboljša storitve socialnega skrbstva. V času moje raziskave je na Nizozemskem potekalo nekaj eksperimentalnih projektov. Zanimiv je skupni projekt Flamske platforme za potikajočo se mladino in Fundacije Participacija mladih 2000. Mlade, ki so živeli na ulicah, so usposobili za to, da so vodili razgovore z drugimi mladimi, ki so prav tako živeli na ulicah. Ne samo, da so mladi spregovorili, dobili so tudi možnost za informacijo iz prve roke.

In če vse skupaj pogledamo še z vidika »deficitne« demokracije v družbi, potem spodbujanje udeležbe uporabnikov lahko prispeva tudi k večji udeležbi mladih v procese odločanja o zadevah, ki se neposredno ali posredno tičejo njih. Po prvem valu demokracije v 60-ih letih je zavladovalo zatišje in demokracija ni bila več zanimiva vsebina skoraj 20 let. Relativno stabilne politične situacije so vodile k depolitizaciji družbe. »Politično občutljive zadeve se niso več reševale kot vroče konfliktna situacije, ampak v ozadju med politiki samimi.« (Vink, 1999). Mladi tako ne vidijo potrebe po oblikovanju političnega mnenja in se niso sposobni vključevati.

Reference:

- Bakker et al (1999). Kwetsbaar en competent. Sociale participatie van kwetsbare jeugd. Theorie, beleid en praktijk. Netherlands Instituut voor Zorg en Welzijn, The Netherlands.
- Eurosocial report 45 (1993). Politics of Childhood and Children at Risk, Provision, Protection, Participation, European Centre for Social Welfare Policy and Research, Vienna, Austria.
- Gerrits et al (2000). Serius nemen en serius genomen worden. Een onderzoek naar wat serius nemen betekend voor ouders, jongeren en groepsleiding. Stichting Bevordering Jongerenparticipatie 2000 (JP 2000), Lelystad, The Netherlands.
- Rietveld, G.J. (1999). Factsheet. Youth participation in the Netherlands, International Centre of the Netherlands Institute for Care and Welfare (NIZW), The Netherlands.

Priporočljiva literatura:

- Eurosocial report 61 (1996). Children on the Way From Marginality Towards Citizenship. Childhood Policies: Conceptual and Practical Issues. European Centre for Social Welfare Policy and Research, Vienna, Austria.
- Friesl te al (1999). Die Ergebnisse des Drittes Berichts zur Lage der Jugend in Ostereich. Österreichisches Institut für Jugendforschung, Vienna, Austria.
- Vries, H.S.P. de (2000). Client Participation in Youth Care. Governmental Policy and the Practice. An International Comparative Study of Austria and The Netherlands. Dissertation for MA in (Environmental and) Comparative European Social Studies, Hogeschool Maastricht, The Netherlands.

Nadalje Rietveld (1999) ugotavlja tudi, da se mladi z večjimi problemi ne včlanjujejo v mladinske strukture. «Zatorej lahko spodbujanje udeležbe mladih, ki so v programih socialnega varstva in še posebej tistih, ki so v težavah, vendar niso vključeni v programe, privede do večje udeležbe mladih tudi v mladinskih in drugih družbenih strukturah. Upam, da bodo države srednje in vzhodne Evrope, ki so v procesu izgrajevanja demokratične

družbe, upoštevale napake, storjene v zahodnoevropskih državah.

Različna mnenja o udeležbi uporabnikov

V času svoje raziskave sem z vse večjo gotovostjo opažal, da so mnenja o spodbujanju udeležbe uporabnikov v programih socialnega varstva zelo različna. Organizacije, s katerimi sem sodeloval, sem razdelil na pogosto uporabljen način, in sicer na skupino, ki neposredno dela z mladimi uporabniki in skupino, ki z mladimi dela posredno. V tem članku sem se osredotočil predvsem na prvo skupino, ki dela z uporabniki neposredno. Sem vključujem tudi uporabnike same. Kasneje se bom vrnil na drugo skupino, ki jo poimenujem »upravljalci«, saj k njim prištevam tudi raziskovalce, politike in podobne.

Tisti, ki delajo neposredno z mladimi, so manj naklonjeni neposredni udeležbi mladih kot skupina upravljalcev. Slednje me niti

ne preseneča. Socialni pedagogi, ki vsak dan delajo z mladimi uporabniki, menijo, da nimajo prostih rok pri organizaciji svojega dela, niti pri odločanju o uporabljeni metodologiji. Organizacijske omejitve so povezane z nezadostnostjo razpoložljivega časa in denarja, z pomanjkanjem delovnega prostora in s prezaposlenostjo. Metodološke omejitve, kot navajajo, pa so predvsem v nezadostnih znanjih in (pozitivnih) izkušnjah dela neposredno z uporabniki. Veliko socialnih pedagogov je razočaranih tudi zaradi preteklih neuspehov pri poskusih spodbujanje udeležbe mladih uporabnikov.

Tudi uporabniki sami so izrazili nezadovoljstvo nad svojo udeležbo v procesih dela. Seveda so razlogi za njihovo razočaranje drugačni, od zelo praktičnih do čustvenih razlogov. Kot prvo, večina uporabnikov niti ne razume pojma participacije ali udeležbe in kot drugo, mnogi, ki so že bili vključeni v neposredno sodelova-

nje pri oblikovanju njihovega programa socialnega skrbstva, so bili pri tem razočarani. Verjetno zaradi tega, ker so hoteli so-odločati tudi o zadevah, na katere nimajo vpliva. Med njimi na primer praktične zadeve, kot so pravila stanovanjske hiše, višino žepnine, ure dovoljenih obiskov, ipd. Dodatno k temu pa večina uporabnikov ostane na istem kraju kratek čas ali ne dovolj, da bi želeli sodelovati pri soodločanju o praktičnih zadevah njihove organizacije. Kot zadnje, pa so bili mnogi razočarani tudi nad neuspehom organizacije, da jim pomaga. Izgubili so zaupanje.

Na drugi strani pa so nedavni poskusi »upravljalcev« za spodbujanje aktivne udeležbe uporabnikov tako na mednarodni, nacionalni, regionalni kot tudi na lokalni ravni pokazali pozitivne rezultate. Na primer ratifikacija Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, spremembe sociološke paradigme o razvoju (ki je usmerjena v otroka), nasta-

PROSTOVOLJNO DELO V SOCIALNEM VARSTVU

Dr. Vesna Leskošek:

Prostovoljno delo ima v socialnem varstvu dolgo tradicijo. Konceptualno so ga začeli razvijati na Visoki šoli za socialno delo že v sedemdesetih letih. V začetku osemdesetih let je izšel obsežen zbornik, organiziranih je bilo kar nekaj posvetov na to temo. Najprej so ga poznali znotraj Centrov za socialno delo, vendar je bilo to delo omejeno na spremljanje otrok, druženje z njimi in učno pomoč. Zelo podoben koncept so razvijali na Sve-tovalnem centru za otroke mladostnike in starše v Ljubljani. Delo je bilo omejeno na družabništvo in izobraževanje in s samo institucijo ni imelo dosti opraviti. Od prostovoljcev in prostovoljk se ne v prvi in ne v drugi instituciji ni pričakovala kakšna večja angažiranost ali celo vpliv na po-

tek postopkov in obravnav znotraj ustanov. Vloga je bila precej pasivna, stranska in je bila odvisna od takratnega razumevanja profesionalizma. Profesionalci so bili tisti, ki so zmogli opraviti neodvisno ekspertizo o klientovih težavah. Neodvisnost se ni nanašala na prevladujoče ideologije, temveč na klienta, ki mu je bila ekspertiza namenjena. Takšno razumevanje strokovnosti je bila glavna ovira za uveljavljanje prostovoljnega dela znotraj socialnega varstva.

Vloga se je pričela razvijati šele z uvajanjem metod skupnostnega dela, ki ni več zajemalo le posameznikov, temveč celotno skupnost ali večje skupine ljudi. Ta koncept je pomenil povsem novo vlogo strokovnjakinj in prostovoljk. Prve se niso več vredno-

tile po oceni osebnosti, temveč po razumevanju družbenih procesov, ki vplivajo na socialne probleme. Znotraj takšnega razumevanja je bilo veliko več prostora za aktivno participacijo prostovoljk, ki so si pridobile nove možnosti lastne udeležbe. Isto velja za prostovoljce. V delu s skupnostjo so lahko bili kreativni, inovativni, izmišljali so si razne načine, s katerimi so pritegnili mlade in otroke k sodelovanju, izogibali pa se niso niti njihovim staršem. Takšno delo je ponujalo veliko možnosti za učenje, preizkušanje samega sebe v delu z ljudmi, za študente in študentke je bilo to novo področje prakse, ki je bila za nadaljnje delo neprecenljiva. To je hkrati tudi področje, ki je še vedno odprto za prostovoljno delo pri cen-

janje gibanja za otroke pravice in vse večja pozornost demokratičnemu razvoju družbe. Sodobna sociološka paradigma o otroku izhaja iz tega, da družba zahteva vse več od otroka in mladostnika. Potrošništvo, zaposlovanje, osebni uspehi, zdravje, kognitivna in emocionalna inteligenca in akademske sposobnosti so postale tisto, kar šteje in je vredno. Na žalost je slednje še povečalo prepad med »tistimi, ki imajo« in »tistimi, ki nimajo« (Evropsko socialno poročilo št. 45, 1993).

Na splošno rečeno, so otroci danes podvrženi naraščajočemu riziku družbenega izključevanja. »Upravljalci« s področja socialnega skrbstva mladih vidijo participacijo mladih kot enega izmed načinov, ki lahko zmanjša družbeno izključevanje. Uporabniki namreč lahko izrazijo svoje mnenje, s čimer lahko vplivajo na svoje življenje in istočasno razvijajo tudi svoje socialne veščine. Slednje jim bo pomagalo, da se bo

do znašli v današnji družbi. Zadnje raziskave na tem področju slednje potrjujejo, predvsem kot odličen način boja proti družbenemu izključevanju uporabnikov.

Nezadostnost udeležbe uporabnikov pri izobraževanju in usposabljanju

Zgornjo trditev sem preveril pri obeh skupinah, pri tistih, ki delajo neposredno z mladimi uporabniki in pri »upravljalcih« ter našel naslednje skupne točke njihovih trditev:

1. usposabljanje in izobraževanje socialnih pedagogov (ali socialnih delavcev) ne daje posebne poudarka pomembnosti udeležbe uporabnikov v programih. To je po vsej verjetnosti rezultat razvoja današnje socialne politike, ki daje prednost uporabi metod, ki so usmerjene v rezultate v primerjavi z metodami, ki so usmerjene v proces. Zdravljenje je postalo pomembnejše, medtem ko je participacija upo-

rabnikov predvsem pomembna na področju preventive in tako manj združljiva ali uporabna pri izvajanju današnjega socialnega skrbstva. Zaradi tega tudi ni posebnega poudarka na tem pri izobraževanju socialnih delavcev.

2. Srečujemo se s pomanjkanjem podpore, usposabljanj in pomanjkanjem materialnih in nematerialnih sredstev za uspešno spodbujanje in razvijanje sodelovanja mladih uporabnikov pri programih.
3. Pomanjkanje možnosti za izmenjavo izkušenj in znanj med lokalnimi enotami samimi na eni strani in med različnimi ravni in sektorji s področja socialnega skrbstva mladih na drugi. Ti sektorji so: izobraževanje, znanost in praksa.

Z vsemi sogovorniki, od uporabnikov do politikov, sem iskal tudi možne načine za zmanjševanje preprek za spodbujanje aktivne udeležbe mladih. Rezultati so logični in dokaj očitni:

- razvoj posebnih modulov usposabljanja pri izobraževanju socialnih delavcev in socialnih pedagogov. Poleg tega bi bilo potrebno povečati tudi udeležbo študentov, ki bi na ta način prišli do osebne izkušnje neposredne udeležbe. Dodatno naj se stimulira neposredna udeležba uporabnikov pri praktičnem delu – na primer oblikovanje in evalvacija elementov za spodbujanje udeležbe uporabnikov, kar bi približalo pojem aktivne udeležbe uporabnikov v programih socialnega skrbstva v prakso, kakor tudi povečalo dinamiko tega in možnosti razvoja različnih oblik in metod. Poročilo o raziskavi Fundacije za participacijo mladih 2000 (Lelystad, Nizozemska) daje nekaj dobrih nasvetov:
- razvoj prilagojenih demokratičnih modulov usposabljanja, programov in projektov za posamezno organizacijo socialnega skrbstva mladih. Namen

tarih za socialno delo, seveda pri tistih, ki razvijajo skupnostne programe in projekte. Prostovoljnega dela ni tam, kjer je delo birokratsko in se odvija le na individualnem nivoju.

Z razvojem nevladnih socialnovarstvenih organizacij je postalo prostovoljno delo neodvisno od javnih institucij, kar je glavni vzrok za velik razmah v zadnjem desetletju. Razvoj teh organizacij je omogočil tudi spremembe v razmišljanju o prostovoljnem delu. Če smo ga včasih razumeli le kot dopolnilo delu strokovnjakov znotraj ozkih in začrtanih okvirjev, se danes razvija povsem avtonomno in neodvisno od volje profesionalcev, ki si neko polje družbenega življenja jemljejo kot svoj delokrog. Njihovo delo in intervencije niso več samoumevne in moč, ki jo uporabljajo ali zlorabljajo je postala predmet mnogih diskusij, tako v institucijah kot zunaj njih. Različne veje medicine delu prostovoljcev v njihovem delokrogu nasprotujejo in jih izločajo na vse možne načine. Takšna je na primer psihiatrija, ki jih ne pripusti v psihiatrične bol-

nice. Prostovoljstvo se znotraj medicine zelo dobro razvija v okviru onkologije in drugih vej, kjer je za ohranitev zdravja potrebna poboljšanična aktivnost. Podobne primere najdemo tudi znotraj socialnega varstva, kjer se razna gibanja uporabnikov borijo za dekatégorizacijo, ki jih je dolga leta potiskala v razne institucije in jih s tem izključevala iz družbenega življenja.

Pomen prostovoljnega dela je danes pluralen. Prostovoljci lahko ustanovljajo nove organizacije, lahko se združujejo v neformalne skupine in delujejo politično. Tem lahko rečemo tudi aktivisti, ki želijo doseči različne družbene spremembe. Delujejo predvsem tam, kjer je njihova participacija lahko maksimalna, kjer lahko programe sooblikujejo in imajo nanje odločujoč vpliv. Veliko je tudi takšnih programov, kjer so mladi vabljeni k sodelovanju v že oblikovanih dejavnostih, ki jih je potrebno čim bolje izvesti. V teh najdemo največ študentov ali dijakov, ki jim sodelovanje pomeni predvsem učenje in preizkušanje ali pa premoščanje ovir, ki jih pri sebi zaznava-

jo sami. Nesmiselno je namreč pričakovati, da so lahko vsi mladi enako kreativni in iniciativni. Takšni lahko postanejo šele takrat, ko se v svoji koži počutijo dovolj udobno za javno delovanje. Prostovoljno delo je vsekakor tisto področje, ki jim lastno preizkušanje ponuja samo po sebi. Njihovo delo ni nič manj vredno od dela prvih, le da je pogosto manj vidno in ne tako zelo javno.

Vendarle pa je potrebno poudariti, da je prostovoljno delo smiselno takrat, ko je mogoča aktivna participacija, ki pomeni predvsem vpliv na dogajanje. Nikomur ni udobno, če je le izvrševalec ali izvrševalka nekih naročil, ki imajo pogosto skrito ozadje. V teh primerih nikoli ne vemo, kateri ideologiji služimo in k čemu pripomore naše delo. Prostovoljno delo ima smisel takrat, ko poznamo celotno zgodbo, se je zavedamo in imamo nanjo zares tudi vpliv. Ko smo torej lahko aktivni, si sami izberemo področje, ki nas zanima in ga tudi sami zmoremo opraviti. Prostovoljno delo ima torej smisel takrat, ko nam nudi užitek, ne pa zbuja slabe občutke in

odraža našo nemoč. Na področju socialnega varstva so pomembne predvsem družbene izključenosti in neenakosti, ki se v današnjem času večajo in utrjujejo. Mnogim mladim nudi ravnopravno prostovoljno delo priložnost, da se s temi področji srečajo in jih spoznajo ter tako razbijajo mnoge predsodke in stereotipe, ki revnim ali drugače izključenim pripisujejo lastno krivdo za njihov družbeni položaj. Le na ta način lahko presegamo tradicionalno binarno mišljenje, ki botruje mnogim zatiranjem in označevanjem. Kar nam večja možnost za aktivnejše življenje v današnjem svetu, je ravno dejstvo, da smo del skupnosti, do katere razvijamo razmerje. Da bi ga lahko razvili, jo moramo poznati in razumeti, sprejeti njene različnosti, jih ceniti in spoštovati ter tako zagotavljati dostojanstvo vseh, ki v njej živijo.

Aktivna participacija, političnost in izražanje mnenj delajo prostovoljstvo smiselno. Takšne so tudi vloge, ki jih zase zahtevajo uporabniki socialnovarstvenih storitev in ravno ta stična točka je dobro izhodišče za skupno delo.

K D NAVDIH:

■ EVS projekt v Kopru

Utrinki o življenju prostovoljcev v koprskem Kulturnem društvu Navdih !

V koprskem Kulturnem društvu Navdih smo se v preteklem letu prvič odločili za sodelovanje v programu MLADINA, in sicer v akciji 2: Evropska prostovoljna služba (EVS).

Društvo tesno sodeluje z Izobraževalnim centrom Memory, ki poleg ostalih dejavnosti izvaja tudi program Projektno učenje za mlade (PUM), ki je neformalen način izobraževanja. Le-ta ponuja mladim v obliki projektne dela priložnost za druženje, delo, izobraževanje in zabavo. Namenjen je mladim med 15. in 25. letom starosti, brez poklicne izobrazbe in zaposlitve.

Prostovoljec EVS s svojim znanjem in idejami prispeva k popestritvi samega dela v skupini, mladi pa imajo priložnost za učenje tujih jezikov, spoznavanje navad in običajev drugih narodov, razvijanje višje stopnje strpnosti do drugačnosti ter sklepanje novih znanstev in prijateljstev.

Preko številnih stikov s pošiljajočimi organizacijami držav Evropske skupnosti sta v naše društvo prispela prostovoljca Carlos Guerra iz Španije in Karine Boutant iz Francije. Carlos se nam je pridružil v mesecu decembru, Karine pa dva meseca kasneje.

Potrebo po takšnem koraku, kot je prostovoljno delo v neki zate popolnoma tuji deželi, narekujejo različni motivi tako v osebnostnem kot strokovnem razvoju. Vsekakor je to drzen

in odločen korak v življenju, ko zapustiš vse svoje bližnje in odideš v neznano deželo, kjer praktično sploh ne veš, kaj bo tvoja vloga, kaj boš počel, s kom se boš srečeval ...

Meglene predstave, ki jih imaš predhodno, so v glavnem daleč od realnih dogajanj. Dnevno srečevanje z neznanimi ljudmi, ki se med seboj pogovarjajo v tujem jeziku, z drugačnimi kulturnimi in socialnimi navadami, predstavlja vsaj v začetku kulturni šok.

V Kulturnem društvu Navdih smo se dalj časa pripravljali na njen prihod, saj je bila za vse

nas to popolnoma nova izkušnja. Veliko smo namenili tudi pripravam z udeleženci programa PUM, ki so ju z vznemirjenjem pričakovali.

V prvih dneh navezovanja stikov smo bili vsi nekoliko plahi in previdni. Pogovor je tekel v več različnih jezikih – italijanščini, angleščini, španščini, zelo aktivni smo bili z rokami, mimiko ... Naša mladina je sramežljivo iskala znane besede, navezovala stike in premagovala jezikovne in kulturne ovire. Nekoliko nenavadno so gledali na ta tujca, ki sta praktično njihova vrstnika in sta prišla iz tujine, da bi z njimi delila svoje izkušnje, odkrivala svet in lastne interese.

Vsi smo lahko spremljali tudi njune stiske in trud pri adaptaciji in medsebojnem sporazumevanju. Povsem normalno je, da sta potrebovala nekaj časa, da sta se vključila v skupino in oblikovala svoje vloge v njej. Soočanje z realnostjo, v kateri sta se naša prostovoljca znašla

tega je spodbujanje in razvoj udeležbe uporabnikov v vsaki posamezni organizaciji. V to naj bi bili vključeni vsi v organizaciji, od vodje do uporabnikov.

- spodbujanje, obnovitev in povečevanje sodelovanja in izmenjave znanj ter izkušenj med lokalnimi enotami samimi, med institucijami, ki delujejo na različnih ravneh ter med različnimi sektorji (kot so izobraževanje, znanost in praksa).

Opisane pristope ne smemo jemati kot univerzalne in edine možne, oblikovani so namreč le na podlagi primerjalne analize socialnega varstva mladih v Avstriji in na Nizozemskem.

Kljub temu mislim, da bi se katerikoli korak, ki bi sledil temu cilju, moral osredotočiti na izobraževanje in usposabljanje. V ta proces bi morali biti vključeni vsi, tisti, ki delajo z mladimi in tisti, ki upravljajo. Pri svojem projektu Vložek v prihodnost sem razvil smernice za delavnico z organizacijami s področja socialnega skrbstva mladih. Delavnico še vedno razvijam, vendar pa na podlagi prvih izkušenj izvajanja te delavnice lahko rečem, da so rezultati izredno pozitivni.

Želim si, da bi s svojim člankom lahko spodbudil ljudi, ki delujejo na področju socialnega varstva mladih in si želijo povečati udeležbo mladih v svojih programih. Res je, da je aktivna participacija mladih danes modna muha, vendar ne smemo podcenjevati pomembnosti tega. Želim si, da bi s člankom spodbudil tudi profesorje socialne pedagogike kot tudi upravljavce, da prevzamejo aktivnejšo vlogo pri spodbujanju aktivne udeležbe mladih, če tega že ne počnejo. Vsem, ki so vložili že veliko truda v to, pa bi se rad zahvalil za njihovo dobro delo in jim zaželel veliko sreče v prihodnje.

Več informacij o moji raziskavi in mojem delu lahko dobite na mojem elektronskem naslovu: ha_yo@hotmail.com ali telefonski številki *36 1 317 7773.

Prevod:
Barbara Zupan

<http://www.training-youth.net>

Zdravo, sem Carlos in živim v Sloveniji, kjer že peti mesec delam kot prostovoljec v okviru projekta Evropska prostovoljna služba.

Moje življenje v Španiji je postalo rutinsko in pred nadaljevanjem šolanja ali morebitno zaposlitvijo sem občutil potrebo, da odidem v tujino. Želel sem spoznati še kaj novega, drugačnega.

Naenkrat sem se znašel v državi z drugačnimi navadami, jezikom in kulturo. Na začetku mi je bilo težko. Slabo sem razumel angleški jezik in počutil sem se osamljenega.

V Dijaškem domu v Kopru, kjer živim, je mlade strah tujcev in to dejstvo mi vsekakor ni pomagalo, da bi si tam našel prijatelje. Včasih sem pogrešal Španijo.

S časom pa sem srečal zanimive ljudi, ki jih doma najbrž ne bi nikoli niti spoznal; tam imam namreč svoj krog prijateljev in zato tudi nisem tako odprt za novosti.

Mentorji so mi sproti pomagali reševati probleme. Od takrat naprej so mi v pomembno podporo. Da je prišla dva meseca po mojem prihodu v program PUM še ena prostovoljka iz Francije, s podobnimi težavami in potrebami, mi je bilo v veliko pomoč.

Po petih mesecih se je veliko spremenilo. Soba, v kateri živim, je postala MOJA SOBA. Ko se zvečer vračam v koprski dijaški dom, grem DOMOV.

Seveda imam še vedno dobre in slabe trenutke, občasne krize, včasih občutim domotožje in sem osamljen. Takrat bi najraje poslal vse "k vragu". Vendar življenje je, kakršno je in menim, da je biti prostovoljec nekaj pozitivnega: širi ti obzorje in dobri trenutki pretehtajo slabe.

Delo prostovoljca bo moja pomembna življenjska izkušnja, kjer se lahko veliko naučim o sebi in o drugih.

Čeprav se mi zdi moje delo včasih težko, sem našel "svoj prostor" in sem srečen, da sem tukaj.

Carlos Guerra

z vsemi svojimi pričakovanji, potrebami in možnostmi, ne more potekati brez potrebnega poguma ter pripravljenosti, saj to ni tako preprosto. Se pa zato kasneje obrestuje. Občutek, da pripadaš neki skupini, ki ti stoji ob strani,

V Sloveniji sem že dva meseca. Na začetku mi je bilo zelo težko, ker nisem govorila angleškega jezika in nisem razumela, kaj se dogaja okoli mene.

Obenem pa sem imela srečo, ker nisem bila sama: z menoj je bil drugi prostovoljec, ki mi je bil v veliko pomoč. Še posebej zaradi sestanovalec v Dijaškem domu v Kopru (tam namreč živim), kjer me mladi še vedno gledajo kot tujko in tako po dveh mesecih tam ne poznam veliko ljudi.

Po dveh mesecih razumem in se že veliko lažje izražam v angleškem jeziku. Veliko ljudi, tako mentorji kot slovenski prijatelji in tujci, mi pomagajo, da gledam na svojo izkušnjo prostovoljnega dela s pozitivne plati. Izkušnje dela z mladimi v programu PUM mi pomagajo, da se naučim marsičesa, kar mi bo koristilo v življenju.

Včasih se počutim zelo dobro, na trenutke občutim veliko domotožje, takšno je pač življenje.

Ni mi žal, da sem prostovoljka v Kopru. Spoznala sem zelo zanimive ljudi in v tem trenutku si ne želim vrniti nazaj v Francijo. Tukaj bom ostala še štiri mesece. Prostovoljna služba je dobra življenjska izkušnja, kjer se naučiš marsikaj o sebi.

Če na kratko povzamem: zelo sem vesela, da sem tukaj.

Karine Boutant

razume tvoje težave in ti skuša biti v pomoč, je zelo potreben. Po določenem času vse postane bolj domače – ljudje, tvoja soba, tudi jezik postane nekoliko bolj razumljiv, čeprav je učenje slovenskega jezika zahtevna naloga, v katero je potrebno vložiti veliko truda in časa.

Carlos in Karine sta postala v našem društvu nepogrešljiva člana. Z resnim pristopom k delu in svojo kreativnostjo veliko prispevata k prijetnemu vzdušju med udeleženci programa.

Nabrane izkušnje in nova spoznanja bodo vsekakor vplivala na njihove nadaljnje korake v življenju. Pomembna in močna izkušnja, ki bi jo priporočali mladim, ki želijo širiti svoja obzorja.

PROJEKT V FRANCIJI

Z morjem preko meja

Dario Franov

Vsakič, ko razlagam, da sem kot evropski prostovoljec poučeval jadrnanje na jugu Korzike, so ljudje popolnoma prevzeti in se kar ne morejo načuditi nad srečo, ki jo imam. Ko na vprašanje, ali je bilo drago, odgovorim, da je bilo zastoj, se jim zdi, da ni mogoča nobena kritika več. In jaz se le skromno nasmiham in poskušam ugovarjati, da vseeno ni tako preprosto in popolno kot se zdi. Ampak ljudje večinoma ne verjamejo.

Projekt, pri katerem sem sodeloval, se imenuje »Z morjem preko meja« opis na internetu pa gre približno takole:

... prostovoljec bo sodeloval v aktivnostih šole jadrnanja Les Glenans, ki se nahaja v prijaznem mestecu Bonifacio na skrajnem jugu Korzike. Polovico časa bo posvetil pripravi navtičnega materiala in vzdrževalnim delom. Drugo polovico časa pa bo prebil na jadrnicah ... v začetku se bo izšolal za učitelja jadrnanja, v nadaljevanju pa bo tudi sam poučeval ...

Ko sem prvič bral ta opis, sem si živo predstavljal: miren zalivček s peščeno plažo, nekaj jadrnic, zasidranih v turkizno zeleni vodi, na koncu plaže prijazno poslopje jadrnalne šole in jaz, v pripravah na novo sezono, počasi barvam nizko lesen o ograjo, ki teče vse okrog poslopja. Tik ob stavbi šole so posajene rože in okrasni grmički, ki dajo še posebej prijeten vtis obiskovalcem. Videl sem se lahko na majhnih jadrnicah s prijetnimi tečajniki, ki jim v miru razlagam principe jadrnanja, ki jih tudi

takoj razumejo. Seveda so moje posadke večinoma ženskega spola ...

Potem pa naj človek ne bo vsaj malo prevzet, ko ve, da bo to delal celo leto.

In resničnost?

Prvi vtis o Korziki je bil prav prijeten. Na letališču čisto tropskega videza me je pričakal sončen dan, rahel vetrič in pa Melanie, pomočnica direktorja šole. Ko sem dočkal nahrbtnik in kitaro, sva se v terencu z napisom Les Glenans odpravila proti deset kilometrov oddaljenemu Bonifaciu. Cesta, ki se vije tik ob morju, mediteranska pokrajina in jadrnice z razpetimi jadri so mi dajale pravi počitniški občutek. Ko se je v daljavi prikazalo mesto, je bilo vse skupaj že prelepo. To zgodovinsko mesto z obzidjem je postavljeno na vrh pečine, katere stene padajo strmo v morje, tako da nekatere hiše prav visijo nad morjem. Bonifacio velja za najlepši kraj na Korziki in tja se zgrinjajo trume turistov skozi vse poletje. Je tudi priljubljena postojanka največjih svetovnih bogatašev,

kar se močno pozna pri cenah.

Ko je Melanie v središču mesta zavila na levo ob puščici »Les Glenans«, sem prav nestržno čakal, kdaj se bo prikazalo prijazno poslopje jadralne šole s tisto nizko leseno ograjo, ki jo bom prebarval pred novo sezono. In tu so se začela razhajanja z mojimi predstavami.

Baza šole (kot ji pravijo Francozi) je grdo betonsko poslopje, grde blatno rjave barve, kjer se zdi, da se je ob projektiranju in gradnji kregalo več arhitektov in zidarjev, pa se niso nikoli uspeli dogovoriti ... Nizki stropi, betonski trami, ki prečkajo vse sobe in hodnike 170 cm nad tlemi ... Za prvi mesec so me nastanili v

skupno sobo za prostovoljce, kjer sem z dvema učiteljema jadrnanja delil najbolj popolni kaos, kar sem jih kdaj srečal. Pozneje pa sem dobil lastno sobico, čisto majhno in skorajda brez dnevne svetlobe, kadar sem zaprl vrata, vendar pa je bila samo moja ... tudi tu kaos ni izostal. Prva dva tedna sem ostal v delavnici in kar trdo delal ... posezonsko čiščenje materiala, prva popravila na jadrnicah. Ob večerih pa sem počasi spoznaval družabno življenje izven šole, ki se je večinoma pričnjalo in končalo s televizijo in pijačo. In potem je sledil prvi tečaj jadrnanja ... novi izrazi, novo okolje, nov način življenja. Že po prvem tednu jadrnanja sem

vedel, da bom vztrajal in tudi užival v tem letu. Predvsem pa, da sem odkril novo strast in nekaj, kar bi morda lahko delal celo življenje. Če zdaj gledam nazaj, se mi zdi, da se je po tem začetku

vse zgodilo z neverjetno naglico in prej, kot sem se dobro zavedel, je bilo vsega konec. Prve mesece se je šolanje za učitelja jadrnanja izmenjavalo z delom v delavnici. Zimski meseci v

predstavitve skupine, sestava programa, inventar, tehnični pregled jadrnice in zvečer nakup hrane ter spoznavni žur. V nedeljo zjutraj pa širno morje, kjer so nas že čakali Sardski otoki z nešteti zalivi in prijazna italijanska pristanišča. V petek pa spet vrnitev v Bonifacio. Bilo pa je tudi naporno. Nenehna skrb za varnost posadke in opreme, težke razmere na morju, razlaganje teorije, pripravljane učnih ur, neskončna vprašanja tečajnikov, včasih tudi problemi v medsebojnih odnosih in pa obvezni večerni aperitivi, ki so se dostikrat razvili v nepredvidene smeri. Vse to je po dveh mesecih dodobra

načelo moje moči. Tečajnikom, ki pridejo za en teden na počitnice, se dostikrat zdi, da ne smejo ničesar zamuditi, mi učitelji, pa smo njihov divji tempo »prisiljeni« držati celo poletje. Težko, še posebej, ker maček in jadranje nikakor ne gresta skupaj.

Nikakor ne smem pozabiti omeniti dveh seminarjev, ki jih je organizirala Francoska nacionalna agencija za program Mladina. Prvi je bil v Grenoblu, drugi pa v Avignonu. Predvsem v Grenoblu, kjer smo ostali deset dni, je bilo nepozabno. Bilo nas je trinajst prostovoljcev iz devetih držav. Vsako dopoldne smo imeli »pouk« v eni izmed lokalnih organizacijah za mlade. Razpravljali smo o Evropi, o

polno, od spoznavanja novih ljudi, pripetljajev, potovanj, lepih in težkih trenutkov, da ga ne morem opisati z besedami. Rad bi posvetil nekaj vrstic tudi čisto praktičnim nasvetom za tiste, ki se odločajo o prostovoljni službi. Izbira projekta je najpomembnejši del tvojega projekta. Izberi nekaj, kar te bo res zanimalo. Vsaj polovica prostovoljcev je sodelovala pri projektih, ki niso bili primerni za njih, ali jih niso zanimali. Nekateri prostovoljci so sprejeli projekte, ne da bi vedeli, kam gredo in kaj bodo delali. Tako se je neka nemška prostovoljka znašla v Franciji, v domu za ostarele Žide. Prebivalci doma, večinoma vsi žrtve nemškega genocida med drugo svetovno

naših projektih, o problemih, se učili francoskega žargona in spoznavali mesto. Ob večerih pa seveda obvezen žur. Najbolj vztrajen kvintet za žur smo sestavljali Grkinja, Nemka, Belgijec, Luksemburžan in jaz. Ti seminarji predstavljajo prav dobrodošlo spremembo pri odvijanju projekta (z odhodom v Grenoble sem se izognil dvema tednoma trdega dela v delavnici), hkrati pa resnično omogočijo spoznavanje drugih kultur in navezovanje prijateljstev. Naš žurerski kvintet po Grenoblu ni razpadel. Pred nekaj dnevi smo se dobili prek interneta in za to poletje načrtujemo mesec dni potepanja v Grčiji. Skratka, to leto je bilo tako

vojno, so prve mesece zelo težko prenašali njeno prisotnost pa tudi za njo je bilo zelo težko. Pozanimaj se, kaj boš delal v resnici. Opisi na internetu in dejanske aktivnosti se dostikrat razlikujejo. Na primer delo v umetniškem kinu lahko pomeni prodajanje vstopnic v čisto navadnem kinu. Sam sem pred uradnim začetkom projekta zaradi spleta okoliščin prebil dva meseca v gostujoči organizaciji. To, lahko bi rekli, preizkusno obdobje, je omogočilo meni in njim, da vidimo, če smo eni za druge. Za konec bi dejal, da je treba ostati realist, se znati postaviti zase in braniti svoje interese, vse to pa z nasmeškom na obrazu in zaupanjem v ljudi.

PROJEKT NA NIZOZEMSKEM

■ Smeh se v vseh jezikih sliši enako

Neva Ravnak

Tujina. Strah pred neznanim. Polno pričakovanj. Pričakovanj o drugačni kulturi, med drugačnimi ljudmi ... Tisoč enakih ulic in ves svet hiti okoli mene, zdi se, da sem sama ujeta v novo mesto, v novo življenje, tako drugačno, tako presenetljivo. Vsak vogal skriva presenečenje, vsak mimoidoči skriva svojo zgodbo ... Naenkrat se znajdem v vrtincu sprememb in drugačnosti; soočena z novim, a pripravljena sprejemati in se učiti ...

Življenje in delo v tujini prinašata velik osebnostni razvoj, možnost za raziskovanje lastnih mej in podiranje zidov. Ogromno ljudi živi za visokimi stenami in nikoli ne poišče vrat, ki vodijo ven, v 'večji' in 'bogatejši' svet, poln čudovitih krajev, dogodkov in ljudi. Meni so se ta vrata odprla s

projektom, ki mi omogoča prostovoljno delo v tujini, na Nizozemskem, v okviru Evropske prostovoljne službe. Društvo kreativnih ljudi Loesje, Slovenija, me je navdušila s svojim delom in zanosom ter mi omogočila projekt, ki ga gosti društvo Loesje na Nizozemskem. Pod njihovim okriljem delamo in vodimo

mednarodno pisarno Loesje trije prostovoljci. Leto dni v državi z drugačno kulturo, mentaliteto ljudi, delovanjem družbe in neznanim jezikom se marsikomu zdi nedostopno ali strašljivo. Pa ni tako; spoznavanje nove kulture je neverjetna izkušnja in vsak dan je nov dan za učenje. Odprti ljudi, ki jih spoznavam in s katerimi izmenjujem mnenja, je osupljiva, integriranje v družbo pa je poseben izziv. Neznani jezik res zveni drugače, ulice so polne nerazumljivih besed, pa vendar nikoli ne pozabim; smeh se v vseh jezikih sliši enako.

Potovanja, nova poznanstva, nov jezik, samostojnost, neodvisnost, svoboda, odprtost, drugačnost, vse to so besede, ki opisujejo moje življenje in delo v tujini. Toliko je priložnosti, ki nas čakajo vsepovsod, toliko možnosti, pa jih le redko kdo zna izkoristiti.

Neva Ravnik

SAM, LE SAM

Sam, le sam si meje postaviš, tja, kjer moč poguma nevidno v strah se prelije in ptič si v kletki ujet, brez rime in pesmi nikak si poet.

Sam, le sam bojuješ se s strahom, dokler iz neznanih poti, ki v njih sencah živiš, ne stopiš naprej pod žarek svetleči in sežeš z roko po želji goreči.

Sam, le sam lahko rasteš, brez ograd in visokih zidov ter puščaš za sabo nemočne, ki brez so poguma, da bi sledili a močni dovolj, da bi te slepili.

Sam, le sam boš začutil, kdaj čas je za let v svobodno nebo, prostrano, odprto za krila, razprta kot še nikoli do zdaj, ne, vrnil ne boš se v kletko nazaj.

V mojih očeh so ljudje vse preveč ujeti v svoj vsak dan, v svoje mesto in se bojijo ter branijo sprememb. In ravno te prinašajo v življenja najbolj razburljive trenutke in največje avanture. Še posebej mladi, ki smo polni zanosa, bodimo dovolj močni in se uprimo silam povprečnosti. Ne odlašajmo, ne sedimo, če lahko stojimo, ne hodimo, če lahko poletimo ... Odzovimo se vabilom, plešimo in ne le hodimo, zgrabimo priložnosti in se podajmo v nova raziskovanja, sprejmimo drugačnost in cenimo, kar nam prihaja nasproti. Ne glede na vse, vedno se znajdeš nekje, kjer so dobri ljudje.

Tujina. Navdušenje nad neznanim. Polna vtisov o drugačni kulturi, o drugačnih ljudeh ... Vse ulice poznane, svobodna v mestu ... Novo življenje, tako drugačno, tako presenetljivo in še vedno vsak dan avantura zase!

PROJEKT V NEMČIJI

■ Brez skrbi, vsakršen strah je bil odveč

Kristjana Ogric

Vedno sem sovražila pisanje spisov, kaj šele člankov. Tokrat pa je drugače. Izkušnja, ki jo imam za seboj, je bila tako bogata, da preprosto ne morem molčati.

Začela bom na začetku. Želela sem si dalj časa preživeti v Nemčiji, zato je bil movitov letak, ki je oglaševal evropsko prostovoljno službo, tisto, kar sem iskala. Na internetu sem poiskala nekaj projektov, ki bi me utegnili zanimati in razposlala sem pisma koordinatorjem teh projektov. Izmed odgovorov, ki sem jih prejela, me je najbolj navdušil projekt varstva otrok v zdravilišču v Schwarzwald. V maju 2001 so me povabili na enotedenski pripravljalni obisk, na katerem sem okvirno spoznala pogoje dela in bivanja. Bilo mi je všeč. Odločitev je padla in prvega julija 2001 sem že potovala proti Schwarzwald. Nisem veliko pričakovala, vedela pa sem, da je pred mano dogodivščina oziroma nova izkušnja.

Ljudje so me zelo lepo sprejeli. Vabili so me na razna praznovanja in zabave. Zelo prijazno in vzpodbudno. Vendar sem se kljub temu nekam čudno in nerodno počutila. Ljudi sem šele spoznavala in oni so spoznavali mene. Čeprav sem nemško kar dobro razumela, sem na kakšni pijači v krogu nemških prijateljev v začetku

imela precej težav. Kakor da bi govorili kar nekaj. Tedaj je prišel avgust in prvi

Fotografije: Kristina Ogric

motivacijski seminar, na katerem sem srečala še druge evropske prostovoljce. Na seminar sem odhajala z rahlo negotovostjo: nikogar ne poznam. Me bodo sprejeli? Se bom dolgočasila? ... Brez skrbi, vsakršen strah je bil odveč. To so ljudje. Odprti. Resnično odprti. Imajo podobne občutke negotovosti, podobne izkušnje začetkov v tujini. Razumejo te in ti razumeš njih. Enostavno postaneš družina. Na delovno mesto sem se po seminarju vračala nabita z energijo. Delo me je že začelo rahlo dolgočasiti, vendar pa so odnosi na delovnem mestu postajali vedno bolj prijateljski, tako da je bilo tudi dolgočasje potisnjeno nekoliko v ozadje. In zgodilo se je, da se je Kristjana vedno bolj počutila v Nemčiji. Z nekaterimi sodelavkami smo hodile skupaj na izlete, sprehode, razne prireditve, smučarsko gimnastiko, avtogeni trening, ... Včasih

sem si kakšen konec tedna vzela zase in obiskala kakšnega evropskega prostovoljca v drugem kraju in tako spoznavala Nemčijo izven moje vasi v Schwarzwald. Lepo je bilo. Seveda sem sedaj že dober mesec doma. Kaj mi je ta izkušnja prinesla? Veliko. Verjetno se vseh stvari še zavedam ne. Na delu sem se prav gotovo naučila delati z otroki različnih starosti. Ugotovila sem, da so odnosi med sodelavci prav taki kot v Sloveniji: prijateljski, zahrbtni, tekmovalni, nesebični, ... Dobila sem potrditev, da je potrebno vztrajati, čeprav se včasih položaj zdi tako brezupen. Vedno se nekako stvar razreši in človek postane bogatejši za novo izkušnjo. Postala sem bolj samostojna, bolj samozavestna. Naučila sem se postaviti zase. Pridobila sem res dobre prijatelje, ki jih sedaj že pogrešam. Spoznala sem tudi na sploh veliko čudovitih ljudi,

lepo pokrajino in čudovite izletne točke in še in še ... Sprašujejo me, če bi se še enkrat odločala, ali bi se odločila? Mislim, da je moj odgovor jasen. In če me vprašate, če bi še kam šla, potem je odgovor isti. Kajti vredno je tvegati in vredno je stisniti zobe, vztrajati ter se boriti. Sploh pa ni tako težko. Namreč ves trud, ki sem ga v to vložila, se je obilno povrnil in se še vedno vrača.

Pomembno

iz Nacionalne agencije programa Mladina

South-East Europe YOUTH Resource center

V okviru Nacionalne agencije programa Mladina Movit je začel delovati Center za jugovzhodno Evropo, in sicer z namenom, da spodbudi sodelovanje mladih in drugih akterjev na področju mladinskega dela in neformalnega izobraževanja iz jugovzhodne Evrope v programu Mladina.

Center je oblikovan kot podporni inštrument za

- mrežo Nacionalnih agencij programa Mladina, ki želijo povečati sodelovanje z jugovzhodno Evropo;
- mladinske organizacije, mladinske voditelje, mladinske delavce in druge, ki želijo razvijati projekte med programskimi državami programa Mladina in tako imenovanimi "tretjimi državami" jugovzhodne Evrope (Albanijo, Bosno in Hercegovino, Hrvaško, Makedonijo, Srbijo in Črno Goro).

Med glavnimi aktivnostmi centra lahko naštejemo:

- podporne aktivnosti, kot so seminarji za iskanje partnerskih organizacij, tečaji usposabljanja ipd. med programskimi državami in državami jugovzhodne Evrope;
  - oblikovanje baze podatkov mladinskih organizacij in skupin, ki želijo pripraviti projekte v okviru programa Mladina;
  - informacije, nasveti in podpora pri vseh vprašanih o možnostih sodelovanja organizacij iz jugovzhodne Evrope v programu Mladina;
  - zbiranje, oblikovanje in razdeljevanje gradiv in publikacij, ki spodbujajo sodelovanje na tem področju.
- Center izvaja koordinacijo za pripravo naslednjega seminarja za razvoj večstranskih projektov mladinskih izmenjav med programskimi državami in državami iz jugo-

vzhodne Evrope, ki bo v novembru 2002.

V dvomesečniku, ki ga izdaja Center, lahko najdete številne informacije o trenutnih ali prihajajočih aktivnostih in o razvoju dogodkov.

Za več informacij pišite na elektronski naslov see.youth@mladina.movit.si, pokličite na telefon 01-426 52 69 ali prelistajte spletno stran Nacionalne agencije programa Mladina (Cooperation with South East Europe).

Nov naslov Nacionalne agencije programa Mladina

Nacionalna agencija se je v prvih mesecih letošnjega leta zaradi povečanja programov preselila na nov naslov, in sicer nas najdete v neposredni bližini kina Vič, Gostilne Lovec in Tramvaj Express picerije, ali na naslovu Trg Mladinskih delovnih brigad 12 v Ljubljani. Spremenjena je tudi telefonska številka, in sicer slišimo na 01-426 52 69. Listate lahko po naših spletnih straneh, ki jih najdete na <http://www.mladina.movit.si> ali nam pišete na program.mladina@mladina.movit.si. Ne pozabite, da v okviru nacionalne agencije deluje tudi Eurodesk, ki mladim postreže z informacijami o številnih možnostih povezanih z Evropo, prav tako v okviru nacionalne agencije deluje Center za jugovzhodno Evropo, ki je nepogrešljiv naslov za vse, ki bi želeli razvijati projekte mednarodnih mladinskih izmenjav, Evropske prostovoljne službe ali seminarje, tečaje, ipd. z državami iz jugovzhodne Evrope.

EURODESK Slovenija

Informacije o virih informacij

Projekt informiranja mladih in tistih, ki delajo z mladimi

evropski projekti
programi EU
viri financiranja
izobraževanje in usposabljanje
mladinsko delo
partnerske organizacije
25 držav
brezplačno

Tel. 01-4268-561
eurodesk@mladina.movit.si

MOVIT Nacionalna agencija programa Mladina
Trg mladinskih delovnih brigad 12, 1000 Ljubljana, Tel. 01-4268-561
e-pošta: see.youth@mladina.movit.si

Koledar nekaterih aktivnosti v prihajajočih mesecih

Aktivnost	Čas izvajanja	Kraj izvajanja
seminar za iskanje partnerskih organizacij za pripravo projektov Evropske prostovoljne službe z organizacijami iz Irske, Grčije, Portugalske in Slovenije	11. – 16. junij 2002	Radovljica, Slovenija
tečaj usposabljanja »Vključevanje mladih z manj priložnostmi v projekte mladinskih izmenjav in Evropske prostovoljne službe	5. – 11. avgust 2002	Lindenfels, Nemčija
seminar za iskanje partnerskih organizacij za pripravo projektov mladinskih izmenjav in Evropske prostovoljne službe	1. – 6. oktober 2002	Slovenija
seminar za razvoj večstranskih projektov z državami jugovzhodne Evrope	2. – 8. november 2002	Radovljica, Slovenija
tečaj usposabljanja za pripravo projektov Evropske prostovoljne službe (SOHO)	september 2002	Poljska
tredstavitve programa Mladina in Eurodesk.	28. maj 2002	Vrhnika
	20. junij 2002	Krško
	junij 2002	Severna Primorska
	oktober 2002	Celje
delavnica za pomoč pri izpolnjevanju prošenj za sprejem projektov mladinskih izmenjav	22. avgust 2002	Ljubljana